

Täysistunto

Tiistai 18.3.2025 klo 14.00—20.42

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain 2 ja 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 14/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.47 **Työministeri Arto Satonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esi-
tyksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpi-
teiden edellytyksistä annettua lakia sekä työaikalakia. Esityksellä turvataan yhteiskunnan
kriittisimpien toimintojen jatkuvuus työtaistelun aikana. Kyse on työtaisteluoikeuden yh-
teensovittamisesta muiden perus- ja ihmisoikeuksien kanssa.

Esitetyn lainsäädännön taustalla on eduskunnan vuonna 2022 antama lausuma, jonka to-
teuttaminen on kirjattu myös hallitusohjelmaan. Laissa säädettäisiin työntekijäyhdistysten
velvollisuudesta huolehtia eräistä välttämättömistä toiminnoista työtaisteluiden toteutta-
misessa. Työtaistelujen rajauksella tai suojelutyön tarjoamisella tulee jatkossa varmistaa,
että tietyt kriittiset toiminnot turvataan myös työtaistelun aikana. Näitä ovat esimerkiksi ih-
misten henki ja terveys sekä välttämätön energian, elintarvikkeiden ja lääkkeiden saanti.
Turvattavien toimintojen piirissä olisivat myös yritystoiminnan jatkumisen kannalta olen-
naiset koneet ja laitteet sekä ympäristövahinkojen torjunta ja eläinten hyvinvointi. Lainsää-
däntö velvoittaa myös varmistamaan Suomen alueellisen koskemattomuuden ja laittoman
maahantulon ehkäisyn.

Työtaistelu ei saisi välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaarantaa sääntelyllä suo-
jattavien tehtävien hoitamista. Huolehtimisvelvollisuuden vastainen työtaistelu olisi kiel-
letty, ellei työnantaja voisi välttää siitä aiheutuvaa vaaraa käytettävissään olevilla keinoil-
la. Työntekijäyhdistyksen oikeus päättää työtaistelun rajoista olisi jatkossakin ensisijainen
lähtökohta. Työtaisteluoikeutta rajoitetaan vain siinä määrin kuin se on ehdottoman välttä-
mätöntä muiden perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi. Ihmisten henki ja terveys sekä
kansallinen turvallisuus pitää kyetä turvaamaan myös työtaisteluiden aikana.

Ristiriitatilanteessa työnantajan ja työntekijäyhdistyksen olisi neuvoteltava suojelutyös-
tä. Neuvotteluiden käynnistämiseksi työnantajan olisi ilmoitettava yhdistykselle viipymät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

tä työtaistelun aiheuttamasta vaarasta. Työnantajan tulee antaa yhdistykselle tarpeelliset tiedot suojelutyön määrittämiseksi. Tarkoituksena on, että ristiriidat ratkaistaan osapuolten kesken hyvissä ajoin ennen työtaistelun alkamista. On oletettavaa, että valtaosa suojelutyökysymyksistä saadaan jatkossakin sovittua osapuolten kesken. Esityksellä kuitenkin turvataan työnantajan oikeussuojakeinot siltä varalta, ettei yhteisymmärrystä osapuolten välillä löydetä. Tuomioistuin voisi työnantajan hakemuksesta kieltää lainvastaisen työtaistelun. Työtaistelu olisi sallittua järjestää vain siten, etteivät välttämättömät toiminnot vaarannu.

Esityksessä täsmennetään työaikalaian hätätyön ja uuden lainsäädännön keskinäistä suhdetta. Hätätyötä saisi teettää, jos lain soveltamisalaan kuuluvan toiminnon keskeytymisestä johtuva henkeä, terveyttä, omaisuutta, ympäristöä, eläinten hyvinvointia tai kansallista turvallisuutta koskevan vahinkoseurauksen uhka on siinä määrin välitön, ettei sen aiheutumista voida laissa säädetyillä eikä millään muillakaan kohtuullisilla keinoilla välttää. Työnantajan olisi ensisijaisesti turvauduttava muihin käytettävissä oleviin keinoihin, neuvoteltava työntekijäyhdistyksen kanssa ja käynnistettävä tuomioistuinmenettely. Hätätyöllä olisi hyvin rajattu käyttöala. Kyse olisi käytännössä pakkotilaan rinnastuvasta akuutista vaaratilanteesta, jossa hätätyö olisi tosiasiaa ainoa keino estää esimerkiksi ihmishengen menettäminen tai ympäristövahingon aiheutuminen. Työsuojeluviranomainen valvoo hätätyötä. Hätätyön lainvastainen teettäminen olisi rangaistava teko.

Ehdotettava lainsäädäntö luo selkeät pelisäännöt niiden tilanteiden varalle, joissa työriidan osapuolet eivät pääsisi sopuun suojelutyöstä. Tässä maailmantilanteessa on entistään tärkeämpää varmistua siitä, että yhteiskunnan kriittisimmät tehtävät tulevat kaikissa olosuhteissa hoidetuiksi. Esitys toteuttaa eduskunnan tahtotilan, luo ennakoitavuutta ja vakautta työmarkkinoille ja tukee osapuolten keskinäisten suojelutyökäytänteiden kehittämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.52 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella vuonna 22 jouduttiin tekemään myöskin asiaa koskevia päätöksiä, ja ne olivat tunnetusti vaikeita. Tässä valiokunnan mietinnön yhteydessä tehtiin lausuma, jossa todettiin, että yhteiskunnassa pitäisi olla yleisemmin määritelty tästä lainsäädännöstä, ja itse katsoisin, että nyt olisi aika myöskin ottaa vakavasti nimenomaan se, että sosiaali- ja terveysalalla ei olisi tällaista omaa lainsäädäntöä.

No, jää nähtäväksi, mitä arvioivat alan asiantuntijat sosiaali- ja terveydenhuollon osalta, mutta oma arvioni on, että tämä nykyinen lainsäädäntö ei ainakaan täytä kovin suurta luotamuksellista esimerkkiä, ja sama lienee nyt tämän ministeri Satosen esityksen johdosta. Olenkin viikonloppuna ollut hämmästynyt siitä, että aika moni sote-alan liitto on ottanut jo vahvasti kantaa siihen, että tässä esityksessä ei ole kaikki kohdallaan. Onko ministeri tustunut tähän aineistoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

15.53 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset ministeri Satoselle siitä, että hän on tätäkin tärkeää asiaa meidän yhteiskunnassa edistänyt ja tuonut hyvin perustellun hallituksen esityksen eduskuntaan. — Kyse on aivan keskeisistä oikeushyvistä, aivan keskeisistä oikeusturvaa tarvitsevista asioista: hengestä, terveydestä, maanpuolustuksesta. Kun me nyt katsomme tätä aikaa ja yhteiskuntaa, missä me elämme, niin tämä on oikeastaan viimeinen hetki, milloin tällainen lainsäädäntö pitää Suomessa saada voimaan. Me olemme olleet vuonna 2007 ja vuonna 2022 tilanteissa, jotka repivät tätä yhteiskuntaa melko lailla. Varmasti myös silloin hallituksessa istunut, äsken puhunut edustaja Kiuru tietää sen, että kyllähän tämä tietyllä tapaa vastustusta varmasti herättää eräissä ammattiliitoissa, mutta olen kuitenkin sitä mieltä, että tämän laitoksen tärkein tehtävä on turvata jokaisen suomalaisen henkeä ja terveyttä, meidän maanpuolustusta ja kriittisiä toimintoja. [Krista Kiuru: Olin silloin vanhempainvapaalla!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.54 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin ministeri Satonen on tehnyt ansiokasta työtä siinä, että hän on selkeyttänyt näitä työmarkkinasysteemien lainsäädäntöjä. Se on selvä asia, että eri puolilla salia kuuluu eri mielipiteitä. Niin pitääkin olla. Asioista pitää olla eri mieltä ja ihan samaa mieltä, ja sitten jostain sieltä väliltä löytyy se kompromissi, koska pitkässä juoksussa asiahan on niin, että kun suojelutyötä tehdään, niin kysymys on ihmisten turvallisuudesta. Esimerkiksi rajaturvallisuudesta viime kesänä saimme erittäin hyvän demonstraation, mitä itärajalla tapahtui, ja siinäkin, mitä sitten korona aiheutti tässä maassa, on meillä kaikilla aivan tuoreet muistikuvat.

Arvostan sitä, että näihin pyritään saamaan selvät menettelytavat, millä sitten mennään eteenpäin, kun se tilanne on edessä. Kun tilanne on edessä ja joku riita on päällä, niin silloinhan tietenkään ei voi ruveta neuvottelemaan enää, miten menetellään. Pitää olla selvä tie, mitä kulkea. Löytyykö se sataprosenttisen oikea tie? Siihen en usko, mutta jos päästään vaikka 57 prosenttiin, reilusti yli puolet on tyytyväisiä. Silloinhan ollaan jo demokratian syvimmissä ytimessä, kun yli puolet on samaa mieltä. Toivon, että tässä löytyy se suomalaiskansallinen näkemys, että suomalaisten ihmisten turvallisuus on taattava kaikin keinoin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.55 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työtaisteluoikeus on perus- ja ihmisoikeus. Lakko-oikeus on turvattu osana yhdistymisvapautta niin perustuslaissa kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa, sosiaalisessa peruskirjassa ja ILO:n sopimuksissa. Hallitus jatkaa nyt lakko-oikeuden rajoittamisen linjaansa ja työntekijöiden aseman heikentämistä esityksellä, jonka valmistelussa on jälleen menty yksipuolisesti työnantajien pillin mukaan.

Vuonna 22 lausumassaan eduskunta edellytti valtioneuvostoa selvittämään suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet. Mitään aitoa selvitystyötä ei ole kuitenkaan haluttu tehdä, vaan hallitus ryhtyi suoraan työnantajien toiveiden mukaisen lainsäädännön valmisteluun. Kuten hallituksen esityksessäkään todetaan, suojelutyön antamisessa ei ole yleisesti ilmennyt erityisiä ongelmia tai epäselvyyksiä. Liitot ovat perinteisesti itse huolehtineet kriittisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

tehtävien rajaamisesta lakkojen ulkopuolelle, ja asioista on kyetty sopimaan. [Puhemies koputtaa] Näin on toimittu myös muissa Pohjoismaissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.57 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuonna 22 tehty pakolakihan oli kiireellä tehty. Tämä esitys on nyt valmisteltu perusteellisemmin ja kattaa laajemmin koko yhteiskunnan — ei vain hoitohenkilöstöä, mikä aiheutti todella paljon ongelmia silloin vuonna 22. Lähtökohta jatkossakin on, että työmarkkinaosapuolet saavat keskenään sovittua suojelutyöstä. Tämä lakihan tulisi päälle, jos sopiminen ei onnistu ja näyttää siltä, että yhteiskunnan kriittisten alojen toiminta ja esimerkiksi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien hoiva vaarantuisi lakkoilun takia. Sen takia kyllä itsekkin näin hoitohenkilöstöön kuuluvana kannatan tätä lakia. Muistan, että silloin vuonna 22, kun seurasin Tehyn lakkotaistelua, ihmettelin kyllä sitä ajatusta, että voitiin ajatella, että teho-osaston hoitaja lähtisi lakkoon sillä tavalla, että jos minun läheiseni olisi siellä teho-osastolla hoidettavana, niin hänet jouduttaisiin siirtämään siinä kunnossa toiselle teholle, mikä vaarantaisi vakavasti minun läheiseni hengen. En silloin hoitajana kyllä kannattanut [Puhemies koputtaa] sitä radikaalia suuntaa, mihin mentiin. Mutta hoitajilla pitää olla tosiasiallinen [Puhemies koputtaa] mahdollisuus taistella lakko-oikeuksiensa puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.58 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri Satonen, näyttää siltä, että olette ministerinä kyllä tehnyt vajaassa kahdessa vuodessa historiaa. Olette varmasti heikentänyt työntekijöiden asemaa enemmän kuin kaikki aiemmat ministerit yhteensä. Hallitukselle nämä päätökset saattavat näyttää hyvältä, mutta olen varma, että työntekijät työpaikoilla ovat kyllä täysin eri mieltä. Ja hallitus jatkaa samaa rataa antamalla eduskunnalle lain suojelutyöstä ja hätätyöstä. Kyseessä on jälleen yksi tarpeeton tapa rajata työntekijöiden lakko-oikeutta ja sitä kautta vaikuttaa lopulta työehtoihin työnantajaleirin kannalta suotuisasti.

Arvoisa työministeri, miten te tällä älyttömällä lakiesityksellä perustelette suojelutyölain säätämisen ilman, että sitä pidetään suoraan keinona rajoittaa työntekijöiden perusoikeuksia? [Pia Lohikoski: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.59 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille tarpeellisesta ja tärkeästä esityksestä. — Uudistus ei rajoita tarpeettomasti työntekijöiden oikeuksia, vaan se turvaa kriittiset perustoiminnot. Tämä on kansainvälisen sopimusten mukaista ja linjassa niiden vähimmäispalveluita koskevien käytäntöjen kanssa.

Meidän poliitikkojen tärkein tehtävä on varmistaa kansalaisten turvallinen arki. Meidän tehtävänämme on huolehtia siitä, että työmarkkinoilla vallitsee tasapaino. Työtaisteluoikeutta kunnioitetaan, mutta samalla pidämme huolta kansalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Työsovittelun kehittäminen on panostusta paitsi sujuvampaan työelämään myös turvallisempaan yhteiskuntaan. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

16.00 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan taas palkansaajan asemaa heikennetään. Tässä keskustelussa monestikin peilataan vain tähän sotesektoriin tätä asiaa, mutta kyllä tässä on kyse laajemminkin työmarkkinoitten heikentämisestä. Esimerkiksi tietyissä paikoissa voimalaitoksiltakin on jo sellaisia esimerkkejä, että kun kaikki oikeusasteet on käyty läpi, onkin todettu, että ei ollutkaan perusteita teettää hätä- ja suojelutyötä. Eli haluaisin nostaa tämänkin esimerkin esille. Kyllä se pelko on siinä, että hätätyötä ruvetaan entistä enemmän ja kevyemmillä perusteilla teettämään ja kriteerit eivät täyty. Tästä on esimerkkejä jo muutamankin vuoden takaa.

Jos mietitään vielä sitä, että oli korotetulla korvauksella edellinen malli täällä käsittelyssä ja meni lävitse, niin ihmettelen kyllä kovasti sitä, että kokoomus ja perussuomalaiset ovat nyt sitten viemässä tätä samaa asiaa läpi siten, että ei olisi korotettuja korvauksia. Kyllä tämä taas tuntuu siltä, että ennen vaaleja on puhuttu vähän erilaisia silloin muutama vuosi sitten kuin nytten, kun ollaan vaalien jälkeisessä tilanteessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

16.01 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Tosiaan viime vaalikaudella tehtiin lausuma, ja sen lausuman pohjalta nyt käsitellään tätä PETERI ORPON hallituksen hallitusohjelmaan kirjattua lakiesitystä.

No, tästä lainvalmistelusta ja lausuntokierroksesta: kolmikantaisessa työryhmässä tätä on käsitelty, ja tyytymättömyyttä on näköjään tullut niin työnantajapuolelta kuin palkansaajapuolelta. Jospa se jonkinlainen kompromissi sitten tässä talossa löytyy.

Siitä me kaikki olemme varmasti samaa mieltä, että tämän lainsäädännön tarkoitus on se, että turvataan ja varmistetaan yhteiskunnan kriittisten toimintojen toimivuus ja jatkuvuus kaikissa tilanteissa.

Mutta kysyn nyt ministeri Satoselta: Kun hallitus on näitä työelämäuudistuksia tehdesään katsonut tuonne länsinaapuriiin ja Pohjoismaihin ja sieltä on otettu mallia, niin muissa Pohjoismaissa ei kyllä ole säännöksiä suojelutyöstä. Asiasta on sovittu muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa työehtosopimuksissa. Kysyn: onkohan Ruotsiin [Puhemies koputtaa] ja Tanskaankin tulossa lakiesityksiä? [Keskeltä: Pohjoismainen malli!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on nyt seitsemän pyydettyä vastauspuheenvuoroa. Otetaan nämä ja sen jälkeen ministerin vastaus, mikäli nyt mitään erityisen poikkeuksellista ei tässä keskustelussa tule. — Eliikkä seuraavaksi edustaja Rantanen.

16.03 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Kettuselle, että niinhän se on, muualla on pystytty sopimaan, mutta meillä määrätään. Nyt kun me puhumme suojelutyöstä, niin me kaikki ymmärrämme sen, että työtaisteluoikeus on tärkeä osa tätä koko demokraattista yhteiskuntaa, mutta on aivan selvää, että sekään ei voi vaarantaa ihmisten henkeä ja terveyttä. Tässä on käyty keskustelua näistä tapauksista, kun me olemme tästä joutuneet keskustelemaan, ja kyllähän tosiasia on se, että meillä on tälläkin hetkellä, vaikka ei ole työtaistelutapahtumia, paikkoja, joissa se henkilöstömitoitus ei täyty. Meillä on paikkoja, joissa potilaitten ja ihmisten, lasten ja nuorten terveys varmistetaan vain vuokratyövoiman ja vain keikkatyöläisten kautta. Heihinhan täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

lä ei voida vaikuttaa, ja tämä vaikuttaa nimenomaisesti taas niissä vakituisissa työtehtävissä oleviin. Miten, ministeri, ajattelette tästä tilanteesta, että kun tälläkään hetkellä me emme pysty aina varmistamaan sitä henkeä ja terveyttä, [Puhemies koputtaa] niin kuinka tämä tulee vaikuttamaan tässä kokonaisuudessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.04 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on taas moukarilla lyöty hyttystä, koska näitä ongelmia tällä alueella ei juuri ole ollut 2000-luvulla. Käytännössä suojelutyön rajat ja suojelutyö on sovittu osapuolten välillä. Siinä mielessä on noudatettu tätä pohjoismaista mallia, että sopien näitä on ratkaistu eikä tässä ole lainsäädäntöä tarvittu, eikä nytkään tätä tarvittaisi.

Sitten ihmetyttää erittäin paljon se, että kun tämä selvitys piti tehdä, niin sitä selvitystä ei ole näkynyt. Hengen ja terveyden vaarantamisesta ei ole mitään selvitystä täällä taustalla, minkä takia tätä lakia tehdään. Eli nyt tehdään todella laaja kokonaisuus. Ja sitten tähän on vielä sotkettu hätätyö, joka koskee toimintaa poikkeuksellisissa ja arvaamattomissa tilanteissa. Esimerkiksi myrskyn aikana pitää sähköntuotanto varmistaa tai muuta, se on tällaisiin tilanteisiin. Tässä on sotkettu nytten monta asiaa. Miksi tätä on laajennettu näin laiveaksi ilman mitään selvityksiä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

16.05 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suojelutyölaki on ennen kaikkea hengen ja terveyden turvaamislaki. Lailla turvataan se, että myös työtaistelun aikana tietyt kriittiset toiminnot varmistetaan. Mikäli suojelutyön tarjoamista ei saada sovittua ennen työtaistelun alkamista, työnantaja voisi hakea tuomioistuimelta lainvastaisen työtaistelun kieltämistä ja viimesijaisena keinona teettää hätätyötä.

Työtaisteluoikeus on tietysti perusoikeus. Tulee kuitenkin muistaa, että niin ovat myös esimerkiksi oikeus elämään ja oikeus turvallisuuteen. Meidän pitää kyetä turvaamaan esimerkiksi ihmisten henki ja terveys sekä kansallinen turvallisuus myös työtaisteluiden aikana. Tuskin kukaan on sitä mieltä, että esimerkiksi ihmisten hengestä ja terveydestä tai eläinten hyvinvoinnista tai kansallisesta turvallisuudesta ei tarvitsisi huolehtia lakon aikana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

16.06 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kaikkein haitallisimpana tässä hallituksen esityksessä itse pidän esitystä avata työaikalain hätätyön käyttö nykyistä laajemmin myös työtaistelutilanteissa. Hätätyö on säännöllisen työajan ulkopuolella ennalta arvaamattomien syiden vuoksi poikkeuksellisessa tilanteessa tehtävää työtä, jonka taustalla on aina oltava äkillinen syy, jota ei ole voitu ennakolta tietää. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys ei riittävällä tavalla turvaa edellä mainittuja merkittäviä oikeushyviä.

Omasta yli 20 vuoden kokemuksestani niin sairaalan työntekijänä, henkilöstön edustajana kuin myös päättäjänä osaan sanoa, että hätätyön väärinkäyttö on ollut ongelmana ter-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

veydenhuoltoalalla jo nyt, saati sitten jatkossa, mikäli hallitus nyt tämänkin esityksen väkisin aikoo runnoa eduskunnasta läpi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

16.07 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on jälleen kyse yhdestä esityksestä, joka on valmisteltu yksipuolisesti työnantajan vaatimusten mukaisesti. Kuten tässä hallituksen esityksessäkin todetaan, suojelutyön antamisessa ei ole yleisesti ilmennyt erityisiä ongelmia tai epäselvyyksiä. Myöskään tällä meneillään olevalla työmarkkinakierroksella ei ole ollut suojelutyöhön liittyviä ongelmia. Perusoikeuksiin puuttuvia esityksiä ei tulisi säätää vain niin sanotusti varmuuden vuoksi.

Muissa Pohjoismaissa suojelutyöstä on sovittu työmarkkinaosapuolten välillä eikä lainsäädännön kautta. Hallituksella ei ole ollut edes yritystä tällaisen ratkaisun aikaansaamiseksi, eli on aivan tarpeetonta puhua mistään pohjoismaisesta työmarkkinamallista. Kyse on jälleen uudesta työtaisteluoikeuteen kohdistuvasta ylimääräisestä, epätasapainoisesta ja kiireellä toteutetusta lisärajoituksesta, ja hallituksen esityksessä ei ole vielääkään tehty arviota hallitusohjelman hankkeiden kokonaisvaikutuksista työtaisteluoikeuteen. Jään odottamaan tällaista arviota, mutta valitettavasti en pidättele hengitystäni.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että eduskunnan tahtoa kunnioitetaan myöskin hallituksista riippumatta hallituksessa. Ministeri, teidän osaltanne ihmetyttää se, miksi sitä lausumaa ei kunnioitettu, että selvittäisitte, tarvitaanko tällaista lainsäädäntöä ylipäätään. Siihen ei vastausta tällä kierroksella tullut, ettekä te toteuttaneet tätä lausuman henkeä sellaisena kuin eduskunta aikoinaan edellytti. Sen sijaan lähdettiin suoraan puuttumaan ongelmaan, jonka oletettiin olevan läsnä ilman, että olisi selvitetty, onko näin.

Se, mikä minusta tässä on erikoista, on nimenomaan myöskin tämä hätätyön rooli. Tässä on pikemminkin näytillä malli, jossa ajatellaan, että hätätyötä voisi käyttää jonkinlaisena välineenä tässä ja rinnakkaisena reittinä, ja käytännössä tämä hätätyön tarkennus oli teiltä kyllä erikoinen veto, koska se ei ole tarkennus vaan käytännössä laajennus, ja tällainen tuli poliittisen arvion kautta lausuntokierroksella olleeseen esitykseen, joka jo arviointineuvostossa oli hyväksytty. [Puhemies koputtaa] Pidän tällaista menettelyä varsinkin ilman työmarkkinaosapuolten kanssa neuvottelua aika erikoisena ja toivoisin, että vastaisitte [Puhemies koputtaa] näihin väitteisiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

16.10 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo useampi kollega on keskustelun kuluessa viitannut siihen, että pääsääntöisestihän todella tämä kokonaisuus ei ole ollut meillä Suomessa ongelma, vaan meillä työntekijät ja työnantajat ovat pystyneet sopimaan tästä asiasta hyvin. Olisi toivottavaa, että jatkossakin tämä suojelutyötä koskeva kysymys ratkaistaisiin nimenomaan osapuolten välisillä sopimuksilla, niin kuin muissakin Pohjoismaissa toimitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

No, sitten on, totta kai, myönnettävä, että syy, miksi me olemme tässä, liittyy siihen, että vuonna 22 oli tapaus, jossa työntekijät ja työnantajat eivät pystyneet tästä kokonaisuudesta sopimaan. Mutta sen sijaan, että tätä kysymystä oltaisiin tarkasteltu ehkä hieman tarkemmin, kyllähän tämä lainsäädäntö, jota nyt esitetään, puuttuu todella laajasti moneen kysymykseen, ja veikkaisinpa, että se on nyt myös se syy, minkä takia tämä kritiikki ihan ymmärrettävästi tätä esitystä kohtaan on noussut. Sen takia olisi ehkä hyvä, että työministeri vielä kuvaisi, onko todella niin, [Puhemies koputtaa] että näin massiivisia muutoksia on nyt tarpeen tehdä asiaan, joka hoituu kyllä [Puhemies koputtaa] pääsääntöisesti varsin hyvin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

16.11 Työministeri Arto Satonen: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Muutamiiin kohtiin:

Ensinnäkin luulen, että jos jostain asiasta on yksimielisyys tässä salissa, niin tulkitsin sen olevan ainakin siitä, että kaikki varmaan toivovat, että tätä lakia ei tarvitse koskaan käyttää ja että näistä asioista pystyttäisiin sopimaan. Mutta kuten tässä Räsänen viimeksi viittasi, niin vuonna 2022 ei pystytty sopimaan, ja sen jälkeen eduskunta tosiaan teki sen lausuman. Kun satun muistamaan tapahtumat sekä 2022 että oliko se 2007, niin kyllä minusta vastuullista on se, että näistä asioista lainsäädäntöä tehdään silloin, kun meillä ei ole mitään akuuttia työriitaa päällä. Se on huomattavan paljon vaikeampaa silloin, jos meillä on joku akuutti työriita päällä, kuten kaikki muistavat muun muassa siitä 2022 tapauksesta. Totta kai kaiken lähtökohta on se, että tästä ensisijaisesti pyritään sopimaan, ja on totta, että pääosin on pystytty sopimaan, mutta sitten on ollut muutama tapaus, jolloin ei ole pystytty sopimaan, ja sen takia tämä lainsäädäntö on olemassa.

Sitten täällä oli viittaus tähän pohjoismaiseen käytäntöön: Norjassa on käytäntö, jossa tällaisissa tilanteissa käytetään erillislakia, ja se muistuttaa sitä menettelyä, joka meillä on ollut tähän asti käytössä. En usko, että tässä talossa tosiasiallisesti kovin moni haluaa siihen palata, koska ne tilanteet ovat niin hankalia, kuten meillä viimeksikin oli vuonna 2022.

Sitten täällä oli kysymys, taisi olla edustaja Viitala, tästä korotetusta korvauksesta: Tämä liittyy sellaiseen kohtaan, että jos me ajatellaan, että me teetetään tätä hätätyötä ja sitten siellä on kaksi työntekijää, joista toinen työntekijä ei ole liiton jäsen eikä hän ole työtaistelussa ja se toinen, joka on työtaistelussa, tulee sen rinnalle tekemään työtä. Olisiko siis niin, että pitäisi maksaa korkeampi korvaus tälle, joka on liiton jäsen ja on lakkotilanteessa tullut, kuin sille toiselle, joka työsopimuksen mukaisesti hoitaa omaa tehtäväänsä? En pidä sitä kauhean tasapuolisena, ja sen takia tätä ei ole sisällytetty tähän kohtaan, mutta tietenkin työelämä- ja tasa-arvovaliokunta täällä lopullisesti asiat sitten käsittelee.

No, sitten ihan lopuksi vielä se, että totta kai lakko-oikeus on hyvin keskeinen oikeus suomalaisessa yhteiskunnassa, ja se on perusoikeus, mutta perusoikeus on kyllä myös ihmisten terveyden ja hengen turvaaminen, eläinten hyvinvointi, ympäristöasiat, kansallinen turvallisuus. Jos meillä toisella puolella on tämä lakko-oikeus ja toisella puolella on ihmisten terveys ja henki, niin kyllä ihmettelen, jos tässä salissa ollaan sitä mieltä, että lakko-oikeus on tärkeämpi oikeus kuin ihmisten terveys ja henki. Sen takiahan tämä lakiesitys tässä nyt on, ja perustuslakivaliokunta tulee sitten arvioimaan sen, miten näitä perusoikeuksia keskenään rinnastetaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

16.15 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä sekoitetaan suojelutyö ja hätätyö aivan koko ajan. Tässä on tilanne, että kuvitellaan, että viimesijaisena keinona käytetään sitten hätätyötä. Hätätyössä on olennaista, että on ennalta arvaamaton se syy, mihinkä tarvitaan sitä hätätyön teettämistä, ja se on se. Lakko ei ole ennalta arvaamaton syy: se on ollut tiedossa, ja siitä on jopa ilmoitettu etukäteen. Tässä mielessä näitä ei nyt pitäisi sotkea ollenkaan.

Arvoisa rouva puhemies! Minua jäi vaivaamaan se, kun ei ministeri vastaa siihen kysymykseen, miksi tätä laajennettiin näin laajaksi kokonaisuudeksi. Kun yhtä ongelmaa lähdettiin korjaamaan, niin tässä tuotiin pitkä luettelo asioita, mitkä pitää suojelutyön piiriin ottaa, vaikka niissä ei ole ollut mitään ongelmaa tähän asti. Mikä on tämä perimmäinen syy, että tätä on laajennettu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

16.16 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on henkilökohtaista kokemusta vuoden 86 yhteislakosta. Satojatuhansia ihmisiä oli lakossa, ja pystyttiin sopimaan suojelutyöstä lukuisilla toimialoilla, kaikilla paikkakunnilla ja ilman mitään isoa ongelmaa. Kun kirjoitetaan kasuistisesti tällainen luettelo, niin kuin tähän on tehty, avataan jokaisessa kohdassa uusia ongelmia sellaisille toimialoille, joilla niitä ei ole lakkorajojen määrittelyssä tai suojelutyön määrittelyssä ollut. Tämä on se suuri virhe tässä.

Oikeampi reitti olisi varmasti ollut se, että korostettaisiin tätä neuvottelutietä, eli valtakunnansovittelijalle olisi säädetty suojelutyöstä tarvittaessa sopiminen yhdessä osapuolten kanssa ja olisi vahvistettu valtakunnansovittelijan roolia ympäri sopimuskausien, jossa seurataan, miten neuvottelusuhteet kehittyvät ja miten myös siinä yhtenä osana tämä suojelutyön määräytyminen hoituu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.17 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiehdotushan poikkeaa aika moniltakin osin ja itse asiassa ratkaisevalta arvovalinnaltaan nimenomaan potilasturvallisuuslaista. Vieläkään tässä ministerin puheenvuorossa ei käynyt selväksi se, kun te ette edes selvittäneet sitä, tarvitaanko tätä. Kun noin kymmenen vuoden välein on ollut isompia lakkoja, joissa on ollut hätä siinä, pystytäänkö työmarkkinaosapuolten välillä sopimaan, niin nyt tätä ei selvitetty lainkaan. Te lähditte lailla säättämään sellaista laissa koskevaa tyhjentävää listaa, jolla pärjättäisiin kaikissa tilanteissa. Ja kun te tämän teitte, niin te menitte paljon pidemmälle kuin potilasturvallisuuslaki, ja te menitte vielä siinä pidemmälle tämän hätätyön näkökulmasta, että te itse päätitte lausuntokierroksen jälkeen ja arviointineuvoston jälkeen, että te otatte tähän tällaisen poliittisen maistiaisen. Kysyinkin täällä teiltä, miksi te teitte tämän, varsinkin kun taustalla eivät ole olleet työmarkkinaosapuolet teidän kanssanne tästä sopimassa. Se tuntuu minusta todella oudolta, että näin pitkälle on päästy potilasturvallisuuslaista, ja miksi? Siihen ette vastannut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

16.18 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän samaa kuin edustaja Kiuru nosti tuossa esille ja kuin ministeri nosti esille, mikä ihan pitää paikkansa, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

syksyllä 22 eduskunnan lausumassa nostettiin esille sitä, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittäisi suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset. Minun käsitykseni on nyt se, että se selvitysosuus jäi valitettavasti tässä nyt väliin ja lähdettiin heti valmistelemaan lainsäädäntöä.

Toinen asia, mitä kollegat ovat hyvin nostaneet tässä esille: Ymmärsin, että tämän lausuman taustalla oli juuri, että valmistellaan mahdollisesti esitykset, joilla pystytään vastaamaan vuoden 22 potilasturvallisuuslain taustalla olevaan tilanteeseen, mutta nyt on lähdetty huomattavasti laajentamaan tätä kokonaisuutta. Siihen nyt olisi hyvä saada vastaus, minä takia tästä on nyt tehty näin laaja paketti, kun aluksi lähdettiin siitä potilasturvallisuuslakiin johtavasta tilanteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida?

16.20 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Käydään tämä asia nyt vielä läpi.

Ensimmäinen asia on siis se, että ammattiliitolla järjestäessään työtaistelutoimenpiteen — jos kyse on ylipäätään sellaisesta toimialasta, missä tulee ihmisten henki ja terveys tai ympäristövahingot tai eläinten hyvinvointi tai joku muu tällainen hyvin vakava kysymys vastaan — on huolehtimisvelvollisuus siitä, että ne lakkorajat jo alun perin määritellään niin, että tällaista ongelmaa ei tule. Jos ammattiliitto näin toimii, niin sen jälkeen tässä ei ole mitään ongelmaa koko asiassa. No, jos se ei toimi, niin työnantajalla on velvollisuus heti välittömästi reagoida siihen tilanteeseen, ilmoittaa ammattiliitolle, että nyt nämä teidän lakkorajanne ovat sellaiset, että niistä aiheutuu ongelmia, ja silloin voidaan neuvottelemalla siitä asiasta sopia. Jos se neuvottelu ei onnistu, niin työnantaja voi viedä tämän siten tuomioistuimeen, ja tuomioistuin on seuraava, joka asiaa käsittelee, ja tuomioistuin voi sitten päättää, missä ne rajat menevät. Varmaan lähes kaikki tapaukset tällä mekanismilla tulevat jo ratkaistua. Mutta sitten voi tulla sellainen tilanne, että esimerkiksi sieltä tuomioistuimelta ei saada sitä ratkaisua ja lakko alkaa, ja siinä tilanteessa tämä hätätyön käyttäminen on vihoviimeinen keino, ja vain siinä tilanteessa, että aidosti on käymässä niin, että ihmisten henkeä tai terveyttä vaarannetaan tai on näitä muita, aiheutetaan vakavaa ympäristöuhua tai eläinten hyvinvoinnille aiheutetaan mittavia ongelmia. Vain siinä tilanteessa voidaan hätätyötä käyttää. Ja jos sitten käy niin, että tätä hätätyötä on käytetty turhaan, niin sekin on rangaistava teko, josta sitten työnantaja tulee aikoinaan saamaan rangaistuksen. Eli kyllä tämä asia on hyvin tarkkaan tässä mietitty.

Minun on kyllä lähes mahdoton edes ymmärtää tätä keskustelua, mitä tässä käydään, koska itse olen oppinut tuntemaan suomalaiset ammattiliitot sellaisina, että ne käyttäisivät vastuunsa siinä kohdassa, kun näistä lakkorajoista sovitaan, koska kyllä myöskin sosiaali- ja terveydenhoitoalalla lakko pystyy varmasti vaikuttamaan ilman sitäkin, että lakko kohdistuu sellaisiin kohteisiin, että kyse on suoraan ihmisten henkeen ja terveyteen liittyvistä asioista. Siellä on paljon kiireettömiä toimenpiteitä ja muita, joiden lakkoon saattaminen kyllä vaikuttaa sillä tavalla, että työnantaja joutuu sen lakon huomioimaan ja muuta.

Eli tässä on vain ja ainoastaan kyse siitä, että meillä on kaikkein hankalimpien tilanteiden osalta etukäteen valmiina ne pelisäännöt, jotka kaikki ymmärtävät, sen jälkeen, kun tämä laki on hyväksytty, eikä me ajauduta enää sellaisiin paniikkiratkaisuihin kuin mitä muun muassa 2022 jouduttiin tekemään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten mennään puhujalistaan, yksi puheenvuoro ehditään vielä tähän varattuun aikaan. — Edustaja Suhonen.

16.23 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! — En ole ihan varma, onko mikrofoni päällä. Nyt on, no niin. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys on jälleen yksi merkkipaalu hallituksen vimmaisesta kurittamisesta koskien suomalaisia ahkeria työntekijöitä. Suojelutyön kirjaaminen lakiin on hallituksen itsenäinen hanke, vaikka se väittäisi muuta. Vuoden 2022 potilasturvallisuuslain käsittelyn yhteydessä eduskunta edellytti asian selvittämistä mutta ei asian kirjaamista suoraan lakiin. Hallitusohjelmassa mutkat vedettiin suoriksi ja siinä esitettiin suoraan lakimuutosta.

Muissa Pohjoismaissa ei ole vastaavaa lainsäädäntöä. Lisäksi suojelutyön kanssa ei ole ollut Suomessa merkittäviä haasteita kuin keskimäärin kerran kymmenessä vuodessa. Tämäkin työntekijöiden aseman heikennys on jälleen kerran esimerkki siitä, kuinka hallitus toimii työnantajaleirin hännänheiluttajana. Yhteinen säätely eri aloille on mahdotonta saada toimivaksi, koska eri ammattialojen työt, työtaisteluiden vaikutukset ja tilanteet ovat hyvin erilaisia.

Lisäksi esitykseen on ongelmallisesti nostettu hätätyö. Työnantaja saa jo nyt teettää hätätyötä vain ennalta arvaamattomissa poikkeustilanteissa, joissa henki, terveys, ympäristö tai omaisuus on välittömässä vaarassa, esimerkiksi suuronnettomuuden vuoksi. Nyt hallitus esittää, että hätätyötä saisi käyttää työtaistelutilanteessa. Tämän ei pitäisi olla edes mahdollista, koska ILO:n yleissopimukset ja EU-oikeus muodostuvat esteeksi tällaiselle muutokselle työaikalaissa.

Mikäli työntekijä joutuu suojelutyöhön vastoin omaa tahtoaan työtaistelun aikana, ei hänelle ole esitetyn lain mukaan tiedossa palkankorotusosaa. Tämä on kummallista, sillä kun vuonna 2022 eduskunnassa käsiteltiin potilasturvallakia, perussuomalaiset esittivät 200 prosentilla korotettua palkkaa ja kokoomuslaiset 100 prosentilla korotettua palkkaa. Nyt kun tämä parivaljakko on päässyt hallitusvastuuseen, loistavat korotukset poissaolollaan. [Vasemmalta: Se on logiikkaa!] Palkankorotusosassa on kyse työntekijän työtaisteluoikeuksien menetysten kompensoinnista. Sillä taataan, että työnantajille ei koidu taloudellista hyötyä suojelutyön teettämisestä verrattuna työn teettämiseen muutoin. Nyt taloudellista hyötyä voisi syntyä, ja sekös vain sopii hallituksen muuhunkin linjaan kuin nenä päähän.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys ja ne aiemmat kymmenet esitykset ja päätökset, joissa sopimusyhteiskuntaa ja luottamusyhteiskuntaa murennetaan duunarin jalkojen alta, eivät tuo parempaa työllisyyttä eivätkä parempaa taloutta. Arvoisa hallitus, te voitte jo nyt jättää ne paikkansapitämättömät perustelunne pois ja todeta, että nämä toimet, joilla te jatkuvasti kuritate suomalaisia työntekijöitä, ovat suoraan työnantajaleiristä tulleiden toiveiden täyttämistä. Ei näillä päätöksillä ole mitään tekemistä yhteiskuntamme paremman tulevaisuuden, ei sen paremman työllisyyden eikä sen paremman taloustilanteen kanssa.

Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus, olkaa nyt kerrankin rehellisiä. Sanokaa, että nämä päätökset ovat porvarihallituksen pitkäaikainen unelma, jota perussuomalaiset tukevat tiukasti hillotolppaan nojaten patkääkään duunarista, siitä ahkerasta suomalaisesta työntekijästä, välittämättä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ehditään itse asiassa vielä yksi puheenvuoro ottaa. — Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Lyly.

16.27 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puheenvuorosta. — Ensinnäkin, kun on monta kertaa yritetty ministeri Satoselta tivata sitä, miksi tätä laajennettiin tälle laajuudelle, häneltä ei vastauksia tässä saa. Tässä yritetään koko ajan hämärtää näitä periaatteita. Tässä ei ole ollut ongelmia. Palkansaajajärjestöt ja ammattiyhdistysliikkeet ovat ymmärtäneet vastuunsa, kun se lakkoraja määritellään, niin että henkeä ja terveyttä ei uhata ja laitteita ei rikota. Se on ollut perimmäinen asia, kun työtaistelutoimenpiteitä on laitettu liikkeelle, ja se on ollut hyvin syvällä ammattiyhdistysliikkeen työtaisteluohjeessa, ja tätä on noudatettu. Jos on yksittäistapauksia, tämä vuoden 22 tapaus, niin se ei tarkoita, että koko ay-liikettä pitää nyt kurittaa tällaisilla uusilla toimenpiteillä, joita laajennetaan sellaisille alueille, mille ei ole järkevää laajentaa. Tässä on tosi valtava toimialaluettelokin, jossa katsotaan tätä tilannetta, mutta niillä aloilla on pystytty tähän asti hyvin sopimaan. Eli tämä laajuus on tässä ongelma ja sitten tämän hätätyön tuominen tähän tilanteeseen, jossa jos tuomioistuimien ei ole pystynyt antamaan siihen ratkaisua, niin sitten pitää laittaa hätätyövilkkua päälle ja ottaa hätätyö käyttöön. Tuntuu jotenkin täysin oudolta ratkaisulta. Hätätyötäkin kyllä arvioidaan sen jälkeen, ovatko perusteet olleet olemassa, mutta se on sitten myöhäisherännäistä katsoa sitä, mitä on tapahtunut sitten, kun se on toteutettu.

Hätätyön luonteenomainen piirre on se, että siinä pitää olla ennalta arvaamaton tilanne, ja ennalta arvaamattomat tilanteet liittyvät esimerkiksi myrskyihin, tämantyypisiin tilanteisiin. Jos yritys tai yhteisö ei ole omilla varallaolojärjestelmillään tai muilla henkilöstöresursseillaan pystynyt varmistamaan tällaisia tilanteita, sellaisissa tilanteissa on hätätyö perusteltua, ja siitä pyydetään myös henkilöstöltä lausunto sitten, kun sitä aikanaan käsitellään, että oliko tälle asialle perustetta. Eli tämä hätätyön sotkeminen tässä on ollut iso ongelma.

Edustaja Kiuru hyvin toi esiin sen, että poliittisesti arviointineuvoston jälkeen on vielä tämä hätätyö tuotu siihen mukaan, eikä siihenkään ministeri vastannut, miksi näin on tehty, koska arviointineuvostolle meni ihan erilainen versio kuin mikä täällä meillä on nyt käsittelyssä.

Jotenkin kun tätä lainsäädäntöä seuraa ja tätä työtä seuraa, että kun tulee työntekijöiden oikeuksista kyse, niin kyllä pusketaan kaikilla mahdollisilla keinoilla tänne laki sisään ja sitten katsotaan, kuinka tämä sali täällä sitä hyväksyy. Näin näyttää käyvän, että täällä on kovin kova halu viedä työntekijöitä kurittavia lakeja eteenpäin, tälläkin kertaa, valitettavasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.02.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Seuraavana meillä on edustaja Koskela, Minja, poissa. Edustaja Nurminen, poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

20.02 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys säätää suojelutyöstä lainsäädännöllä, ja tämä odotetusti kyllä jatkaa Orpon ja Purran hallituksen yksipuolisella, työnantajia suosivalla lainsäädäntötyöllä. Suojelutyön järjestäminen on tarpeellista ja yleensä myös työntekijöiden edunkin mukaista, ja juuri siksi suojelutyöstä sopiminen osapuolien kesken on onnistunut lähtökohtaisesti oikein hyvin tässä maassa.

En siis välttämättä näe edes tarvetta tämmöiselle suojelutyöstä yksityiskohtaisesti lainsäädännössä säädetylle tilanteelle. Jos suojelutyöstä säädetään lainsäädännössä, tulisi lain taata myös työntekijöille tietyt oikeudet ja yhdenvertainen asema neuvotteluissa. Näin ei kuitenkaan tehdä tässä hallituksen esityksessä. Tämä esitys on jälleen kerran epätasapainoinen. Se asettaa työntekijöille ja heidän järjestöilleen velvoitteita mutta ei vastaavasti mitään velvollisuuksia työnantajille. Tämä on vastoin oikeudenmukaisen työmarkkinasääntelyn periaatteita. On kohtuutonta, että lakiesityksen nojalla työntekijät veloitetaan työskentelemään ilman riittävää suojaa, vaikka suojelutyön järjestämisestä ei nykyisellään ole ollut merkittäviä ongelmia.

Eli jotenkin tuntuu, että tässä taklataan ongelmaa, mitä ei ole edes olemassa. Se hieman ihmetyttää, miksi tällaista lainsäädäntöä tarvitsee ruveta tekemään. Tämä on ehkä omiaan vain sekoittamaan lisää näitä työmarkkinoita, kun jotenkin kokisin, että ikäväkseni joudun toteamaan, että niitä työmarkkinoita on sekoitettu tässä salissa nyt kahden vuoden aikana kokoomuksen ja perussuomalaisten toimesta vähän liikaakin. Kuulin debatissa, joku taisi käyttää sellaista termiä, että ammutaan karpästä vähän tykillä, ja jotenkin tässä minullekin sellainen mieli kyllä herää.

Tämä prosessi tässä lainsäädäntövalmistelussa on jotenkin puutteellisen oloista, kun eduskunta on aiemmin edellyttänyt, että suojelutyön tarpeellisuutta arvioidaan perusteellisesti, mutta tämä työ on jätetty tekemättä. Sen sijaan hallitus esittää sekavaa ja ristiriitaista lakimuutosta, joka on päällekkäinen jo olemassa olevan lainsäädännön kanssa osittain. Se tarjoaa työnantajille uuden väylän heikentää työntekijöiden työtaisteluoikeutta oikeudellisin keinoin. Tämä ei ole tosiaan tasapainoista työmarkkinapolitiikkaa.

Tähän puheenvuoron loppuun haluan vielä korostaa, että en missään nimessä vähättele ihmishenkiä tai suojelutyötä sinänsä. Se on tosi tärkeätä, ja sille on paikkansa. Mutta sitten, kun tässä myös hätätyötä käsitellään, nämä jollain tavalla menevät sekaisin tässä lakiesityksessä. Ja siitä, että hätätyötä saatetaan vähän väärinkäyttääkin, on esimerkkejä, niin kuin taisin debatissa ottaa esille, että on oikeusasteita käyty lävitse ja todettu, että ei ollutkaan hätätyöhön perusteita, joten tämä saattaa aukaista tätä mahdollisuutta vähän turhan paljon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

20.06 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Työriitojen sovittelu on keskeinen väline työmarkkinarauhan ylläpitämiseksi. Uusi lainsäädäntö vahvistaa sovittelujärjestelmää ja antaa selkeät pelisäännöt siitä, miten työtaistelutilanteissa voidaan toimia. Tavoitteena on, että osapuolet löytävät neuvotteluteitse ratkaisuja, joilla työtaisteluiden haittavaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Mikäli sovitteluratkaisuun ei päästä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

uudistus mahdollistaa työnantajalle oikeussuojakeinot, joilla voidaan turvata peruspalvelut ja välttämättömät toiminnot.

Arvoisa rouva puhemies! Työtaisteluiden aikana on huolehdittava ihmisten hengestä ja terveydestä, jotta välttämättömät palvelut, kuten terveydenhuolto ja pelastustoimi, pysyvät toimintakykyisinä. Samalla varmistetaan, että kriittiset resurssit, kuten energia, vesi ja lääkkeet, ovat saatavilla ja että ympäristö- ja turvallisuushkat voidaan torjua. Kansallisen turvallisuuden kannalta on myös olennaista, että maanpuolustus ja laittoman maahantulon ehkäisy eivät vaaranna työtaisteluiden seurauksena. Jos suojelutyön tarjoamisesta ei päästä sopuun, työnantajalla on oikeus hakea työtaistelun kieltämistä tuomioistuimelta. Viimeisijaisena keinona voidaan käyttää hätätyötä. Tämä antaa työelämälle ennakoitavuutta ja suojaa yhteiskunnan toimintakykyä.

Arvoisa rouva puhemies! Uudistus ei rajoita tarpeettomasti työntekijöiden oikeuksia, vaan se turvaa kriittiset perustoiminnot. Tämä on kansainvälisten sopimusten mukaista ja linjassa niiden vähimmäispalveluita koskevien käytäntöjen kanssa. Meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että työmarkkinoilla vallitsee tasapaino työtaisteluoikeutta kunnioittaen, mutta samalla pidämme huolta kansalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

Kannatan esitettyjä muutoksia ja uskon, että ne vahvistavat työelämän vakautta ja ennakoitavuutta. Työsovittelun kehittäminen on panostus paitsi sujuvampaan työelämään myös turvallisempaan yhteiskuntaan. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

20.08 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain muuttamisesta, joka käytännössä muuttaisi merkittävästi suomalaisen työntekijän asemaa ja horjuttaisi työmarkkinoiden tasapainoa tavalla, jota emme voi hyväksyä.

Olen ammatiltani röntgenhoitaja ja toiminut terveydenhuoltoalalla myös luottamusmiehenä sekä pääluottamusmiehenä toistakymmentä vuotta. Tiedän, miltä tuntuu olla etulinjassa, kun resurssit ovat niukat ja palkka ei vastaa tehtävän vastuuta. Tiedän, mitä tarkoittaa, kun hoitajat joutuvat venymään yli inhimillisten rajojen, ja miten väsymys, turhautuminen ja arvostuksen puute nakertavat ammattilaisia, joista kuitenkin koko yhteiskuntamme riippuu. Valitettavasti tämä hallituksen esitys ei tee muuta kuin pahentaa edellä kuvattua tilannetta.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella kävimme vaikeassa tilanteessa vaikeita keskusteluja potilasturvallisuudesta, ja silloin olin lopulta valmis myös itse tukemaan ratkaisua, joka edellytti osapuolia neuvottelemaan suojelutyöstä ja turvaamaan kriittisesti sairaiden hoidon. Tämä esitys ei ole kuitenkaan potilasturvallisuuslaki, vaan kyse on täysin eri mittaluokan esityksestä. Kyseessä ei ole tasapainoinen kompromissi, vaan se on suoraa vallansiirtoa työnantajille ja järjestelmällinen hyökkäys kaikkia työntekijöitä vastaan.

Työtaisteluoikeus on demokraattisen yhteiskunnan kulmakivi. Se ei ole mielivaltaa eikä uhkapeliä vaan työntekijöiden viimeinen keino puolustaa oikeuksiaan silloin, kun neuvottelut eivät tuota tulosta. Nyt hallitus haluaa rajoittaa tätä oikeutta tavalla, joka heilauttaa voimatasapainon yksipuolisesti työnantajan eduksi. Käsittelemme nyt siis hallituksen esitystä, joka murentaa palkansaajien neuvotteluasemaa, lakia, joka heikentää työntekijöiden oikeuksia ilman, että mitään todellisia korjauksia tehtäisiin itse ongelmiin eli palkkakuoppiin, resurssivajeeseen ja työoloihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Arvoisa puhemies! Ehkä kaikkein haitallisimpana pidän kuitenkin esitystä avata työaikalain hätätyön käyttö nykyistä laajemmin myös työtaistelutilanteissa. Hätätyö on voimassa olevan lainsäädännön mukaan säännöllisen työajan ulkopuolella ennalta arvaamattomien syiden vuoksi poikkeuksellisissa tilanteissa tehtävää työtä. Hätätyöhön oikeuttavia kriteereitä arvioidaan aina erikseen syyn ennalta-arvaamattomuuden ja seurausedellytyksen täyttymisen osalta. Hätätyön taustalla on siis oltava äkillinen syy, jota ei ole voitu ennakolta tietää, ja hätätyötä voidaan käyttää vain lyhytaikaisesti.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys hätätyötä koskevasta sääntelystä ei riittävällä tavalla turvaa edellä mainittuja merkittäviä oikeushyviä. Hätätyösääntelyn muutoksia vastustetaan laajasti, koska työnantajan yksipuolinen päätös työtaistelun rajojen asettamisesta rikkoisi järjestäytymisvapauden periaatteita. Palkansaajat viittaavat myös EU-tuomioistuinten ratkaisuihin, joiden mukaan työtaistelu ei ole äkillinen ennalta-arvaamaton tapahtuma. Lisäksi asiantuntijalausunnoissa korostetaan, että hallituskauden aikana on jo tehty useita työmarkkinoihin vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia ilman kokonaisarviota niiden yhteisvaikutuksista.

Hyvin ongelmallisena pidän myös sitä, että tämä lisäys hätätyöstä tuotiin vasta arviointineuvoston käsittelyn jälkeen hallituksen esitykseen. Eli arviointineuvosto on täten faktisesti lausunut eri lakiesityksestä kuin mikä meillä nyt eduskunnassa on käsittelyssä.

Omasta yli 20 vuoden kokemuksestani niin sairaalan työntekijänä, henkilöstön edustajana kuin myös päättäjänä osaan sanoa, että hätätyön väärinkäyttö on ollut ongelmana terveydenhuoltoalalla jo nyt — saati jatkossa, mikäli hallitus tämänkin esityksen väkisin runoo eduskunnasta läpi.

Arvoisa puhemies! Ammattiliitot ovat olleet tämän maan rakentamisessa mukana jo yli vuosisadan. Ne ovat neuvotelleet meille työajat, lomat, palkankorotukset ja työturvallisuuden. Jos hallitus kuvittelee, että suomalaiset työntekijät katsovat hiljaa sivusta, kun näitä saavutuksia ajetaan alas, se erehtyy pahasti. Työelämän kehittäminen ei tapahdu sanelupoliitikalla. Jos hallitus oikeasti haluaa parantaa suomalaista työelämää, sen pitäisi kuunnella myös heitä, jotka pitävät tämän maan pystyssä. Tämä esitys ei kuulu moderniin pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon. Se kuuluu roskakoriin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén poissa. — Edustaja Lyly.

20.14 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on yksi Orpon hallituksen työelämää heikentäviä lainsäädäntöjä, ja erityisesti palkansaajapuolen asemaa tällä yritetään vaikeuttaa. Tässä unohdetaan, että suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka tekeminen työtaistelun aikana on välttämätöntä kansalaisten hengen ja terveyden vaarantamisen ehkäisemiseksi tai sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, mikä erityisesti vaarantuu työtaistelun vuoksi. Tämä on se ydin, mitä yritetään tehdä. Työntekijöiden yhdistykset määrittelevät yleensä työtaistelujen rajat. Tämän lisäksi ammattiliitot voivat antaa luvan suojelutyöhön työtaistelun aikana. Suojelutyöstä tavallisesti neuvotellaan työnantajan kanssa ja sovietaan suojelutyöhön liittyvistä järjestelyistä. Tämä on ollut käytäntönä koko ajan ammattiyhdistysliikkeessä. Siellä on perusasiana se, että henkeä ja terveyttä ei uhata ja laitteita ei rikota, ja näistä on yleensä sovittu, viimeksi sitten sovittelutoimen yhteydessä, jos ei muuten ole siihen päästy, mutta tämä on erittäin hyvin mennyt.

Näistä työtaistelun rajauksista ja suojelutyön antamisesta ei ole pääsääntöisesti syntynyt siis ongelmia. 2007 ja 2022, viimeisten parinkymmenen vuoden aikana pari tapausta ter-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

veysesektorilla, ovat olleet niitä kysymyksiä, joita on jouduttu käsittelemään, mutta nyt tässä on tällainen laaja lakipaketti tuotu tähän kokonaisuuteen. Se on laajennettu sopimusalueeltaan ja myöskin sitten tänne on tuotu hätätyö vielä yhdeksi elementiksi lisäksi. Tämä ei ole myöskään pohjoismaista käytäntöä. Pohjoismaissa ei ole lainsäädännöllä ohjattu suojelutyön tekemistä, vaan siellä on myös sopimuspohjaisesti tehty.

Tämän lainsäädäntötyön tausta liittyy vuoden 2022 sosiaali- ja terveyshuollon työehtosopimusneuvottelujen tapahtumiin ja niin sanotun määräaikaisen potilasturvallisuuslain asettamiseen. Sen seurauksena sitten, kun se aikanaan ratkesi, sovittiin tämän lainsäädännön yhteydessä, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää suojelutyötä koskevat kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset, joilla suojelutyön järjestäminen turvataan — ”selvittää ja valmistelee”, ja selvitystä ei ole näkynyt. Ministeri Satoselta tänäänkin monta kertaa kysyttiin, mutta ei ole. Ja sitten ”valmistelee lainsäädäntöehdotukset suojelutyön järjestämiseksi”, ja sitä perustetta ei ole kuvattu tässä, minkä takia tämänlaajuinen lakiesitys on tässä tullut. Se ei näy tässä lain perusteluissa myöskään. Me joudumme siis ottamaan lakiesityksen, joka on tehty laveammaksi ja sitten hätätyöllä vielä tässä ohjattu tiukemmaksi.

Tässä on sillä tavalla mielenkiintoinen kokonaisuus, kun katsotaan tämän lakiesityksen sivun 58 hyvää kuvaa siitä, miten arviointineuvosto on arvioinut tämän paketin toimivan. Täällä kuvataan se, että kun työntekijäyhdistys ilmoittaa työtaistelusta, työnantaja arvioi, minkälaiset vaikutukset ja vaihtoehdot on kriittisten toimintojen osalta, ja sitten sen jälkeen, jos näkee, se voi tätä haastaa ja käydä neuvottelemaan työntekijäpuolen kanssa ja viime kädessä viedä sitten väliaikaisen kieltohakemuksen tuomioistuimelle, alioikeudelle, eli työtuomioistuin ei ole tässä kysymyksessä — ja tässä mielessä prosessi on selvä. Mutta sen jälkeen, jos tätä ratkaisua ei ole syntynyt vielä, tähän perään on laitettu hätätyö, ja kun hätätyön tunnusmerkistö on se, että se on ennalta arvaamaton syy, missä tarvitaan työvoimaa, ja työnantaja ei ole siihen valmistautunut, niin nyt tähän tuodaan aivan uusi elementti. Työtaistelu ei ole ennalta arvaamaton syy, ja tässä mielessä tätä laajennetaan nyt tälle alueelle, mikä on aivan poikkeuksellista. Siinä mielessä tulee olemaan kyllä tämän lainsäädäntöprosessin yhteydessä mielenkiintoinen ulottuvuus, miten hätätyö ulotetaan tällaiseen tilanteeseen ja millä perusteilla se yleensä tehdään. Eli prosessia on laajennettu alueen osalta ja sitten myöskin prosessin osalta.

No, sitten kun katsotaan tätä kokonaisuutta suhteessa siihen potilasturvallisuuslakiin, mikä täällä oli väliaikaisena lakina, niin silloin siinä yhteydessä perussuomalaiset ja kokoomus edellyttivät, että jos joudutaan tällaiseen tilanteeseen, niille työntekijöille pitää maksaa kaksin- tai jopa kolminkertainen palkka niistä tunneista, jotka tehdään. Nyt tässä esityksessä niitä ehdotuksia ei ole lainkaan. Se on mielenkiintoista havaita, että silloin oppositiosta he ovat olleet tätä arvostelemassa ja nyt sitten kun oli oma mahdollisuus tehdä tätä lakia, niin heidän ehdotuksissaan tästä kohdasta ei näy mitään.

Täällä on monia ongelmia, ja palaan vielä toisessa puheenvuorossa tähän arviointineuvoston näkemykseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Suhonen.

20.21 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään käsitellyssä oleva suojelutyötä koskeva lakimuutos on esitys, jonka vaikutukset ovat laajat ja kauaskantoiset, eikä sitä voi hyväksyä ilman vakavia varoituksia. Lakimuutoksen tarkoituksena on turvata

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

suojelutyö työtaisteluiden aikana, mutta tosiasiallisesti se heikentää työntekijöiden oikeuksia ja puuttuu työmarkkinoiden tasapainoon tavalla, joka ei ole perusteltua millään muotoa.

Ensinnäkin laki on tarpeeton. Nykyjärjestelmä, jossa suojelutyö perustuu työmarkkinajärjestöjen välisiin sopimuksiin, on toiminut hyvin. Työntekijät ja työnantajat ovat vuosikymmeniä kysyneet sopimaan keskenään suojelutyöstä ilman, että valtion on tarvinnut puuttua asiaan. Tämä on toiminut erityisen hyvin Suomessa ja muissa Pohjoismaissa, joissa yhteiskunnallinen luottamus ja yhteistyö ovat vahvoja. Esiitetty lakimuutos siis tuo tarpeettoman sääntelykerroksen tilanteeseen, jossa jo nyt osapuolet ovat onnistuneet saavuttamaan toimivia ratkaisuja. Olen itsekkin ollut useasti teollisuuden työpaikalla sopimassa lainmukaisen työtaistelun aikana suoritettavasta suojelutyöstä ilman mitään ongelmia.

Toiseksi lakimuutos kaventaa työntekijöiden lakko-oikeutta. Lakko on perusoikeus, joka kuuluu demokraattiseen yhteiskuntaan. Se on työntekijöiden keino vaikuttaa neuvotteluvoimansa avulla työehtoihin. Tämä lakimuutos vaarantaa tämän oikeuden, sillä se voi velvoittaa työntekijät jatkamaan työtä työtaistelun aikana jopa vastoin omaa tahtoaan. Tämä asettaa työnantajan etuoikeudet etusijalle työntekijöiden oikeuksien kustannuksella ja heikentää heidän vaikuttamismahdollisuuksiaan.

Kolmanneksi lakimuutos rikkoo tasapainon työmarkkinoilla. Meidän on muistettava, että suojelutyötä koskeva sääntely ei ole vain tekninen asia. Se liittyy laajemmin työmarkkinoiden tasapainoon. Työntekijäjärjestöt ja työnantajajärjestöt ovat tasapainottaneet oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan vuosikymmeniä. Tämä laki kallistaa vaa'an työnantajien hyväksi eikä tuo riittävää oikeutusta tai tarvetta muutokseen. Se voi horjuttaa työmarkkinarauhaa ja johtaa jopa lisääntyneisiin konflikteihin, kun työntekijät kokevat oikeuksiensa kaventuvan, valitettavasti.

Neljänneksi lakimuutos on poikkeuksellinen verrattuna muihin Pohjoismaihin. Suomessa on totuttu korkeaan luottamukseen ja yhteistyöhön työmarkkinaosapuolten välillä. Muut Pohjoismaat, joihin olemme usein verranneet itseämme, ovat ratkaisseet suojelutyön kysymykset sopimustitse. Miksi Suomi nyt poikkeaa tässäkin asiassa ja tästä hyväksi todetusta käytännöstä? On tärkeää, että seuraamme pohjoismaista mallia, joka perustuu luottamukseen, yhteistyöhön ja vapaaehtoisuuteen. Hallitus on korostanut aiemmissa päätöksissään juuri Pohjoismaiden mallin tärkeyttä. Mihin pohjoismaisen mallin tärkeys nyt hävisikin?

Lopuksi: Tämä lakimuutos on ristiriidassa suomalaisen työmarkkinakulttuurin perusperiaatteitten kanssa. Suomessa on pitkään arvostettu neuvottelukulttuuria ja osapuolten vapautta sopia asioista ilman liiallista valtion puuttumista.

Arvoisa rouva puhemies! Siksi vastustan tätä lakimuutosta ja kehotan meitä kaikkia miettimään, minkälaisen työmarkkinayhteiskunnan haluamme jättää esimerkiksi tuleville sukupolville. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

20.24 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä laeiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain sekä työaikalain muuttamisesta ehdotetaan, että tuomioistuimien voisi kieltää työtaistelut, jotka rikkoisivat työntekijäjärjestöjen huolehtimisvelvollisuutta ja jotka työnantaja veisi kanteella tuomioistuimeen. Huolehtimisvelvollisuuden vastaisesti toimeenpanta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

va työtaistelutoimenpide olisi kielletty, ellei työnantaja voisi välttää välttämättömien toimintojen vaarantumista kohtuudella käytettävissään olevilla keinoilla.

Tällä esityksellä ehdotetaan muutoksia työaikalain hätätyötä koskevaan sääntelyyn. Hätätyötä saisi teettää vain viimeisenä keinona, jos akuutissa vaaratilanteessa on uhkana merkittävä perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvä vahinko eikä sitä voida estää esityksessä ehdotetuilla tai muilla kohtuullisilla keinoilla. Suojelutyöllä taas tarkoitetaan työtä, jonka tekeminen työtaistelun aikana on välttämätöntä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi tai sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, mikä erityisesti vaarantuu työtaistelun vuoksi.

Arvoisa puhemies! Työtaistelujen rajouksista tai suojelutyön antamisesta ei ole pääsääntöisesti syntynyt ongelmia työmarkkinoilla. Kaikki työ- ja virkasuhdealat huomioiden Suomessa lainvalmistelun aloittamiseen johtaneita työtaistelujen suojeluerimielisyyksiä on tapahtunut vuoden 2000 jälkeen noin kerran vuosikymmenessä. Kysynkin: mikä merkitys lain säätämällä on, jos edelleen pakottavassa tilanteessa voidaan säätää erityislaki, jos lakko on yhteiskunnallisesti vaarallinen? Yhteinen sääntely eri aloille on mahdotonta saada toimivaksi, koska eri ammattialojen työt, työtaisteluiden vaikutukset ja tilanteet ovat hyvin erilaisia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.26 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä vielä yksi näkökanta tähän hallituksen esitykseen, kun nyt ei kuitenkaan näihin korvauksiin olla valmiita samalla tavalla kuin edellisen hallituksen aikana, kun vastaavaa asiaa käsiteltiin: Jos henkilöt määrätään suojelutyöhön, niin tämmöisen perustavanlaatuisen työtaisteluoikeuden rajoituksesta tulisi työnantajan aina joutua maksamaan työntekijöille jonkunnäköistä ylimääräistä korvausta. Viime kaudella, kun eduskunta joutui hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa säätämään potilasturvallisuuslaista, kirjattiin oikeus 30 prosentin korotukseen normaaliin palkkaan. Silloin nykyiset hallituspuolueet esittivät vieläkin korkeampia korvauksia siihen, ja nyt jotenkin ihmetyttää se, että tällä hetkellä, kun tätä käsitellään uudelleen, ei enää ollakaan valmiita siitä maksamaan korotettua palkkaa. Tämä on varmasti yksi, mikä tulee tuolla arjessa kyllä sitten tuottamaan tuskaa, kun tätä lakia joudutaan mahdollisesti joskus soveltamaan.

Lakiesityksen keskeinen ongelma liittyy työtaisteluoikeuden rajoittamiseen tavalla, joka ei ole linjassa kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Kansallisen lainsäädännön nykytila on jo valmiiksi ongelmallinen suhteessa ILO:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen asettamiin periaatteisiin, ja nyt esitettävä sääntely syventää tätä ristiriitaa vielä entisestään.

Esityksen perusteluissa vähimmäispalveluvaatimukset esitetään keinona työtaisteluoikeuden rajoittamiselle, mutta samalla pyritään luomaan mielikuvaa siitä, ettei kyse ole rajoituksesta lainkaan. Tämä on harhaanjohtavaa, sillä vähimmäispalveluvaatimukset ovat työtaisteluoikeuden rajoitus, ja niiden käyttö tulisi aina suhteuttaa laajempiin perusoikeudellisiin periaatteisiin. Esitetty lakimuutos laajentaisi olennaisten palveluiden käsitettä tavalla, joka tarkoittaisi huomattavaa rajoitusta ammattiyhdistysten käytössä oleville toimintakeinoille. Eli jollain tavalla tässä on sellainen tilanne, että ei ehkä ole puntaroitu nyt ihan riittävällä tarkkuudella sitä, miten tämä peilautuu näihin ILO:n kansainvälisiin sopimuksiin. Lisäksi on huomattava, että lakiesityksessä ei ole tunnistettu sitä, että olennaisten palveluiden määrittely ei voi perustua yksinomaan kansalliseen poliittiseen päätöksentekoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Eli jollain tavalla koen, että kun tällaista laitetaan lakiin, niin ovatko nyt väärät ihmiset sitten määrittelemässä näitä asioita, kun me olemme niitä määrittelemässä. Ehkä se olisi työmarkkinaosapuolten parempi sopia, niin kuin tähänkin asti on pystytty sopimaan, kun näistä ei ole juurikaan ongelmia ollut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.29 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitala tuossa hyvin kuvasi työmarkkinaosapuolten näkemystä tästä asiasta. Kun katsoo näitä lausuntoja, niin työnantaja-puoli kannattaa ja jopa kiristäisi tätä, että hätätyökin olisi kaikissa tilanteissa sallittua, ja sitten palkansaajapuoli yksipuolisesti vastustaa. Tämä kuvaa näitten lakien ongelmallisuutta. Nämä pitäisi nimenomaan sopia työmarkkinajärjestöjen kesken, ja sitä velvoittavuutta olisi voinut laittaa lisää.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on tässä, kun oikeuskansleri sanoo näin: ”Työmarkkinaosapuolten erimielisyys voi edellyttää lakiehdotuksen ja sen perusteluiden täsmentämistä, jotta velvollisuuksista ja rajoituksista olisi riittävän yhtenäinen käsitys.” Oikeuskansleri katsoo, että kun tässä ollaan näin kaukana toisistaan, niin nyt pitäisi lakiehdotuksen olla hyvin täsmällinen ja näin poispäin. Tämä kokonaisuus tässä on.

Palkansaajapuoli vastustaa tätä monesta syystä. Tässä on lausuntoihin viitattu, kansainvälisiin sopimuksiin, jotka on lakko-oikeudesta ja järjestäytymisestä määritelty. Tämä on jo niillä rajoilla, että tämä varmaan tullaan käsittelemään perustuslakivaliokunnassa. Sitteen tätä väliaikaisen kiellon hakemista pidetään ongelmallisena. Sitten vastustetaan tätä laajentamista virkasuhteisiin — tämä kokonaislaajennus on tässä myös isossa roolissa. Eli täällä on paljon semmoisia asioita, jotka pitäisi huomioida.

Myös lainsäädännön arviointineuvosto on pyytänyt, että tätä esitystä työntekijöiden työtaisteluoikeuden rajoituksista tulee tarkentaa yksittäisten työntekijöiden oikeuksien näkökulmasta erityisesti hätätyön osalta — taas se hätätyö. Ja sitten ehkä kaikkein tärkein: suojelutyön sopimisen muutos. Nyt olisi kuvattava selkeämmin, miten työntekijä- ja työnantajapuolen velvoitteet muuttuvat käytännössä ja vaikuttavat työtaistelurajauksiin. Nämä pitäisi nyt avata tässä, lainsäädännössä sitä ei ole tehty.

Täällä on tuomioistuimen toiminnasta, miten tämä vaikuttaa oikeusjärjestelmään, ja verokkimaiden ratkaisusta, joita minä tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani myös käytin esimerkkinä, että Pohjoismaissa tätä ei ole. Kun täällä koko ajan vedotaan, että pohjoismaista mallia pitäisi käyttää, niin aina näköjään tapauskohtaisesti käytetään sitä pohjoismaista mallia. Silloin kun se tuntuu hyvältä, niin sitä käytetään, mutta silloin kun sillä olisi toinenkin näkökulma, niin se aina unohdetaan.

Tämä työ jatkuu täällä eduskunnassa nytten, ja toivon, että tämä ei tule sotkemaan työmarkkinakierrosta, kun tätä lakia yritetään runnoa nopeasti lävitse. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.32 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa aiemmassa pykäläkäsittelyssä arvostamani edustaja Kettunen hienosti toi esiin sen aiemman lakiesityksen valtaisan koon ja vaikutuksen, ja sitten toisaalta edustaja Kettunen hienosti myös aidosti ja syystäkin kyseenalaisti, miksi perussuomalaisia ei näy salissa puolustamassa ja pitämässä puheita merkittävässä asiayhteydessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nytten tässäkin yhteydessä olen hieman hämmästynyt siitä, että perussuomalaisia ei kiinnosta tämä vakava asia, varsinkin kun muistutan teitä, arvoisat edustajat, siitä, että SAK:n Vaalistaja kysyi ennen eduskuntavaaleja eri puolueilta kysymyksiä liittyen työmarkkina-asioihin, kysymyksiä liittyen työntekijöihin ja heidän edunvalvontaansa ja oikeuksiinsa, että minkälaisia muutoksia mitkään puolueet ovat valmiita tekemään. Otan tässä nyt yhden kysymyksen ihan muistutuksena meille kaikille. Tässä Vaalistajan kysymyksessä ennen eduskuntavaaleja kaikilta puolueilta SAK kysyi seuraavaa: ”Työntekijöiden lakko-oikeus on turvattava vähintään nykyisessä laajuudessaan.” — siis: ”Työntekijöiden lakko-oikeus on turvattava vähintään nykyisessä laajuudessaan.” No, tietysti SDP vastasi, että kyllä on turvattava, ja nytkin herää mielenkiinto, mitä perussuomalaiset vastasivat tähän kysymykseen. Kun heitä ei nyt täällä näy puolustamassa tätä asiaa, niin voisi olettaa, että he ovat olleet sillä kannalla silloin kysymyksen osalta, että heitä ei paljon kiinnosta, mutta mitä vielä, he vastasivat eduskuntavaalien alla, että kyllä, työntekijöiden lakko-oikeus on turvattava vähintään nykyisessä laajuudessaan. Herää vain kysymys, että mitä ihmettä. Ja kun me tiedämme, että nimenomaan tämä suojelutyölaki-muutos tulee keskeisesti vaikuttamaan siihen, että työntekijöitten lakko-oikeutta murennetaan lisää tällä lakiesityksellä ja myös vielä sitä kautta, että työtaistelutilanteessa työnantaja voi teettää hätätyötä, siis teettää hätätyötä ilman mitään sanktioita, ilman mitään seuraamuksia, niin onhan tämä järkyttävää seurata tätä päätöksentekoa tässä salissa tällä hetkellä. Siellä perussuomalaisten pulpetit ammottavat tyhjyyttään, kun me käsittelemme tätä äärimmäisen merkittävää kysymystä, nimenomaan työntekijöitä, työmarkkinoita ja nimenomaan työntekijöitten oikeuksia koskien. Vaalistaja kysyi, säilytetäänkö lakko-oikeus, ja perussuomalaiset vastasivat ”kyllä”. Mitä he vastaavat nyt? ”Ei.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

20.35 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädännön arviointineuvoston mukaan esitysluonnoksessa on tuotu esille joitakin suojelutyön sopimisessa havaittuja tulkinnanvaraisia tilanteita, vaikka nykytilassa ei ole ilmennyt merkittäviä ongelmia tai epäselvyyksiä. Tämä ehdotettu laki rajoittaa perusteettomasti työtaisteluoikeutta, lisää hallinnollista taakkaa ja oikeudellisia riskejä eikä noudata kansainvälisiä sitoumuksia tai perustuslain vaatimuksia. Laki on päällekkäinen ja ristiriitainen nykyisen sääntelyn kanssa, erityisesti julkisella sektorilla. Suojelutyön käsite on laajennettu koskemaan koko työmarkkinakenttää, ei vain henkeä ja terveyttä uhkaavia tilanteita.

Tämä malli, tämä hallituksen esitys, etäännyttää Suomea muista Pohjoismaista, joissa työmarkkinaosapuolet sopivat suojelutyöstä ilman lainsäädäntöä. Miksi me emme Suomessa voi työmarkkinoita kehittää sopien, ei sanellen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.36 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tästä, mitä edustaja Mikkonen tuossa otti esille, on oikeastaan aika hyvä jatkaa.

Ihmettelen vielä sitä, että kun useasti puhutaan näistä pohjoismaisista työmarkkinamalleista ja sieltä on kopioitu nyt valtavasti palkansaajan heikennyksiä tänne meidän maahan, niin nyt sitten voitaisiin kyllä kanssa kopioida sieltä. Elikkä muissa Pohjoismaissa ei ole lainsäädännöllä tällaisia asioita lähdetty sörkkimään, vaan siellä on se sopimisen kult-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

tuuri pystytty säilyttämään. Toivoisin, että myös tässä vähän benchmarkattaisiin naapurimaita ja jatkettaisiin samalla linjalla, koska se on tosiaan toiminut täällä meillä Suomessa.

Sen verran intoutuneena myös edustaja Suhosen puheenvuorosta tuli sellainen ajatus vielä, että jos ääneen pohdiskelee hieman näiden kaikkien palkansaajien heikennysten ja työtaisteluoikeuksien rajoittamisten yhteisvaikutuksia, niin kyllä minua aika lailla hirvittää se — kun ollaan huomattu, että hallituksella eivät ole nämä yhteisvaikutusten arvioinnit olleet ehkä muissakaan lakiesityksissä ihan huippuluokkaa — onko kukaan arvioinut sitä, kuinka paljon nämä palkansaajien heikennykset tulevat oikeasti muuttamaan työelämää ja tulevien sukupolvien, tämän hetken nuorison, työmarkkina-asemaa. Tässä on isoja riskejä, että me hajotetaan tosi toimiva järjestelmä, ja nyt ollaan hajottamassa myös sitä, millä tavalla sitä järjestelmää pystyisi tulevaisuudessa edes hitusen puolustamaan. Näitä yhteisvaikutuksia tässä pohdin vielä ääneen.

Toivotaan, että olisin väärässä, mutta pahaa pelkään, että kun nämä konkretisoituvat samaan aikaan kuin nämä sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset, jotka vielä heikentävät sitten sitä hetkeä, kun ihmiset on irtisanottu pienemmällä kynnyksellä, niin kyllä tässä nyt ollaan luotu aikamoinen pommi tähän yhteiskuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.38 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan lopuksi tässä vielä tavaltaan haluan puolustella omiakin puheenvuorojani aikaisemmin tänään. Kun ministeri oli paikalla, pidin debattikeskustelussa vastauspuheenvuoron, jossa nimenomaan kyseenalaistin ministerin pestin aikana tehtyjä heikennyksiä työntekijöille. Nyt ihan tukeakseni tätä väitettä hieman muistutuksena kaikille luettelen pikkuisen täältä näitä lyhyesti:

Elikkä mitä heikennyksiä hallitus on tuonut työmarkkinoita ja työntekijöitä koskien? No, siellä on työttömyysturvan omavastuu 5:stä 7 päivään muutettu, kansaneläkeindeksin jäädytys, joka vaikuttaa moniin etuuksiin, lomakorvauksien jaksotus on palautettu, yleisen asumistuen leikkaus, työttömyysturvan suojaosan poisto, asumismenojen ehtojen tiukentuminen, lapsikorotuksen poisto, lakko-oikeuden rajaaminen ja jopa lakkosakkojen asettaminen työntekijöille. Aikuiskoulutustuki on lakkautettu, vuorotteluvapaa on lakkautettu, työssäoloehto on muutettu kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, ansioturvan porrastaminen, euroistus elikkä leikkaus, työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä, ikäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen, korotetun ansio-osan leikkaus työllistämistä edistävistä palveluista, paikallisen sopimisen uudistus, joka tarkoittaa suoraan sitä, että työläinsäädännöstä halutaan poiketa sopimalla työpaikoilla heikommin. Vientimalli — elikkä työriitojen ratkomista hankaloitetaan rajoittamalla valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia — on toteutettu. Ansiosidonnaisen korotusosan poisto on toteutettu. Leipomo-työlain kumoaminen, joka tarkoitti pahimmillaan 10 000 euron palkanalennusta vuositasolla leipomoalan työntekijöille. No, sitten on tulossa henkilökohtaisen irtisanomisen mataltaminen, takaisinottovelvollisuuden poistuminen alle 50 henkilöä työllistäviltä työpaikoilta, lomautusilmoitusaikojen lyheneminen ja sitten määräaikaissuukausien mahdollistaminen vuodeksi ilman perusteita, yhteistoimintalain velvoittavuuden nosto 20 hengen yrityksistä 50 hengen yrityksiin. Sitten on tämä suojelutyö, mikä viedään nyt lakiin tässä, ja sitten sieltä on tulossa sairaussakkoa ja niin poispäin.

Elikkä tämä on hengästyttävä lista, mutta halusin nämä nyt ihan kertauksen vuoksi kaikille kertoa ja pöytäkirjoihin merkinnöiksi, mitä kaikkea tällä kaudella jo on tapahtunut tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

män hallituksen aikana ja mitähän kenties vielä on tulossa loppukauden aikana. Tämä ihan vain tällaisena huomiona liittyen siihen, mitä edustaja Viitala hienosti äsken totesi, että mitä kaikkea on tapahtunut, ja minä nyt kävin nämä tälleen lyhyesti läpi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sosi-aali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.